

Список використаних джерел

1. Білик Н. «Культурологічна спадщина Богдана Лепкого»: джерельна база наукового проекту. *Документно-інформаційний простір: історія, теорія, практика*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., ТНЕУ, 05 груд. 2017 р. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. С. 84–91.
2. Білик Н. Музей Богдана Лепкого в Бережанах як носій історичної пам'яті. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. Серія: Історичні науки*. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. Вип. 47. С. 226–229.
3. Білик Н. Особовий архів Богдана Лепкого. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Історія*. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2014. Вип. 1. Ч. 2. С. 106–109.
4. Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Sygn. II 619 (Teczki osobowe [Łepkij Bohdan]).
5. Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Sygn. D XII, XV (Teczki osobowe [Łepkij Bohdan]).
6. Білик Н. Педагогічна діяльність Богдана Лепкого у Кракові. *Dialog dwóch kultur. Діалог двох культур: X Міжнародні зустрічі музейників. XII Міжнародні зустрічі літераторів. XII Міжнародні зустрічі науковців*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., Кременець, 2015. Warszawa, 2016. Річник X. Зошит I. С. 282–288.

*Климова К. І., канд. іст. наук, доц.,
Державний університет телекомунікацій, м. Київ*

НАЦІОНАЛЬНІ АРХІВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ: ЗАКРІПЛЕННЯ ПОНЯТТЯ В АРХІВНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Актуальність теми обумовлена кількома чинниками.

По-перше, в умовах інформатизації, глобалізаційних процесів та поширення мережі Інтернет, а також актуалізації завдань щодо розширення доступу до інформації, зростає роль інформаційних ресурсів, включно з архівними інформаційними ресурсами. По-друге, Національні архівні інформаційні ресурси (далі – НАІР), що стали об'єктом наукових студіювань архівістів [1, 2], не отримали відповідного визначення цього поняття, чіткого розуміння їхньої структури і меж. По-третє, НАІР стануть основним концептом нового архівного закону, розроблення якого є одним із пріоритетних завдань Державної архівної служби України [3]. Наукові публікації, матеріали громадського обговорення проекту нового Закону України «Про Національні архівні інформаційні ресурси, управління документацією та архівами», що відбулося 18 травня 2021 р. [4], вказують на необхідність теоретичного обґрунтування сутності НАІР, їхньої структури та меж і закріплення поняття в архівному законодавстві.

Національні архівні інформаційні ресурси: сутність, структура і межі

Теоретико-методологічні засади формування та функціонування архівних інформаційних ресурсів, філософський зміст цього поняття викладені у публікаціях науковців 1970–1980-х рр., зокрема у працях видатного теоретика архівної справи В. М. Автократова [5].

Розробники нової редакції архівного закону, наполягаючи на конституюванні у правовому полі поняття НАІР, замість поняття Національний архівний фонд (останнє чомусь автори називають абстрактним поняттям) [1, с. 250], надто широко трактують склад НАІР («різноманітність інформаційних ресурсів»): управлінська документація, науково-технічні документи, електронні документи і метадані, інформаційні продукти ЗМІ, бази і

банки даних, реєстри, кадастри, класифікатори (наприклад, чи доцільно зараховувати до НАІР класифікатори судів, класифікатори продукції, класифікатори професій та ін.), вебсайти, вебсторінки і навіть комп'ютерні ігри. Отже, у розумінні авторів законопроекту «новий термін НАІР... розширює можливості архівів брати на архівне зберігання інші інформаційні ресурси» [4]. Таке трактування звужує сутність поняття НАІР (обмежується лише інформаційними ресурсами, якими архіви комплектуються). До того ж, бази і банки даних до архівних документів створюються й самими архівами. Постає й питання правомірності включення реєстрів, кадастрів, класифікаторів до структури Національних архівних інформаційних ресурсів. До складових НАІР, а відтак їхньої структури, автори зараховують також архівні фонди, зібрання, колекції (в архівах – це архівні фонди, що надійшли на зберігання у вигляді колекцій або сформовані в архівах за пертиненципринципом. Наприклад, у ЦДІАК України – фонд 222 – Колекція документів, зібраних Історичним товариством Нестора-літописця; фонд 224 – Колекція метричних книг), інші систематизовані масиви (комплекси) документів, а також окремі документи, на паперових та аналогових носіях інформації; науково-дослідна та проектно-конструкторська документація; електронні документи, масиви електронних документів, відеограми та фонограми, інформаційні системи та програмні продукти, які забезпечують їхнє функціонування; інформація у матеріальній формі оприсутнена у вищезазначених складових НАІР) та віртуальному просторі, системні і прикладні програмні засоби з технічною документацією до них [1, с. 255–256].

На наше переконання, впроваджуючи у правове поле нове поняття «НАІР», не варто відмовлятися від поняття «Національний архівний фонд», який на законодавчому рівні визнаний складовою частиною інформаційних ресурсів суспільства [6, ст. 4]. Саме документи НАФ на всіх носіях, різних способів фіксації інформації є найціннішою, найрепрезентативнішою частиною у **структурі** НАІР, на основі яких формуються інші складові НАІР. Невід'ємними складовими у структурі НАІР є довідковий апарат до документів НАФ (всіх типів, видів, включно з базами і банками даних), фонд оцифрованих документів НАФ та довідковий апарат до цих документів, інтернет-ресурси архівних установ. Цифровізація сприяє формуванню потужного сегмента у сучасній структурі НАІР – електронні документи (дані на електронних носіях з обов'язковими реквізитами) та оцифровані документи (створені шляхом цифрової трансмісії даних).

Виходячи з назви проекту Закону України «Про Національні архівні інформаційні ресурси, управління документацією та архівами», закономірно постає питання **меж** НАІР. Якщо останні охоплюють інформаційні ресурси на доархівній стадії роботи з документованою інформацією, це означає не лише розширення сфери правового регулювання новим законом, а й необхідність деталізації всіх аспектів **управління документацією** (щоправда, розробники нормативних актів, зокрема національних стандартів, відмовилися від поняття «управління документацією», замінивши його іншими відповідниками – «керування документаційними процесами», «управління записами», і це вимагає узгодженості термінології нової редакції закону з сучасною терміносистемою національних і міжнародних стандартів у сфері інформації та документації), зокрема повноваження суб'єктів щодо організації інформаційної діяльності та управління документацією, їхня відповідальність, правове регулювання питань електронного діловодства тощо. Відомо, що у редакції 2001 р. Закону України «Про Національний архівний фонд та архівні установи» діловодство й архівна справа визнаються складовими єдиної сфери діяльності, а архівні установи – науково-методичними центрами у сфері архівної справи і діловодства. Однак, сфера управління документацією охоплює роботу зі службовими документами, значна частина яких не буде включена до НАІР (і це питання про межі НАІР). Регулювання новим законом двох сфер роботи з документами (доархівна, архівна) актуалізує питання створення інформаційно-пошукових систем для документації в діловодстві та архівній справі.

Отже, законотворчій діяльності мають передувати ґрунтовні теоретичні студіювання щодо базових понять, зокрема поняття НАІР, його сутності, структури та меж.

Список використаних джерел

1. Хромов А., Левченко Л., Попова Л. Національні архівні інформаційні ресурси: правові засади реформування архівної справи. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. Т. 1. № 93. 2021. С. 249–263. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/1319/1196>
2. Хромов А., Левченко Л. Етапи розвитку архівної системи України від утворення у 1917 році до сьогодення: перспективи її реформування за проєктом Закону України «Про Національні архівні інформаційні ресурси, управління документацією та архівами». URL: <https://archives.gov.ua/ua/друга-міжнародна-науково-практична-о/>
3. Стратегія розвитку архівної справи до 2025 року. (Оперативна ціль 3.1). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/strategiya-rozvitku-arhivnoyi-spravi-do-2025-roku?fbclid=IwAR2S71wQhUkkOvD5Za6ppqWwNuZU5quclqH4hqPRxeUvwJ6wySAmRJe8o24>
4. Громадське обговорення проєкту Закону України «Про Національні архівні інформаційні ресурси, управління документацією та архівами»: доповідь голови Державної архівної служби України А. Хромова. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PZqa45e0ROY>
5. Автократов В. Н. Теоретические проблемы отечественного архивоведения. Москва, 2001. 393 с.
6. Закон України Про внесення змін до Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи» від 13 грудня 2001 р. *Відомості ВР України*. 2002. № 11. Ст. 81.

**Белов Д. О., аспірант,
Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ**

УКРАЇНСЬКИЙ КОМІКС У СУЧАСНОМУ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Початок історії коміксу в бібліотеках України сягає 20–30-х рр. ХХ ст. і на сьогодні вже можна стверджувати про формування навколо коміксу як інформаційного продукту комплексного інноваційного бібліотечного сервісу, основними компонентами якого є організація присвячених коміксам просвітницьких заходів, інформування про надходження коміксів до бібліотеки, організація виставок коміксової продукції, складання рекомендаційних списків і підготовка бібліографічних покажчиків, презентація окремих видань і організація зустрічей з авторами і видавцями коміксів, проведення воркшопів і майстер-класів, організація конкурсів. Виявлено, що комікс як інформаційний продукт є не лише предметом праці вітчизняних бібліотекарів, а й ефективним інструментом вирішення ними просвітницьких, соціальних і внутрішніх вузькопрофесійних завдань із популяризації бібліотечної професії і бібліотечної справи.

В аспекті бібліотечної справи комікси досліджувалися як на локальному, так і на національному рівнях. Зокрема, Т. Берроуз (Toby Burrows) і Г. Стоун (Grant Stone), між іншим, приділили увагу представленості продукції коміксів у бібліотеках, досліджуючи пов'язані з цим видом видавничої продукції комунікаційні практики Австралії і Нової Зеландії (Burrows, & Stone, 1994), тоді як Д. Ревейлак (Delphine Réveillac) ґрунтовно вивчала питання формування фонду коміксів, його організації і представлення на локальному рівні муніципальної бібліотеки Гренобля (Réveillac, 2011).

Ставлення до коміксів у бібліотечному середовищі також пережило певні трансформації. Якщо спочатку комікси часто вважали доповненням, не гідним колекцій серйозних дослідницьких установ, а політика наукових бібліотек щодо коміксів полягала у збиранні репрезентативних зразків коміксів та їхньому мікрофільмуванні, а не у збереженні оригінального матеріалу, то сьогодні бібліотеками докладаються спеціальні зусилля щодо